

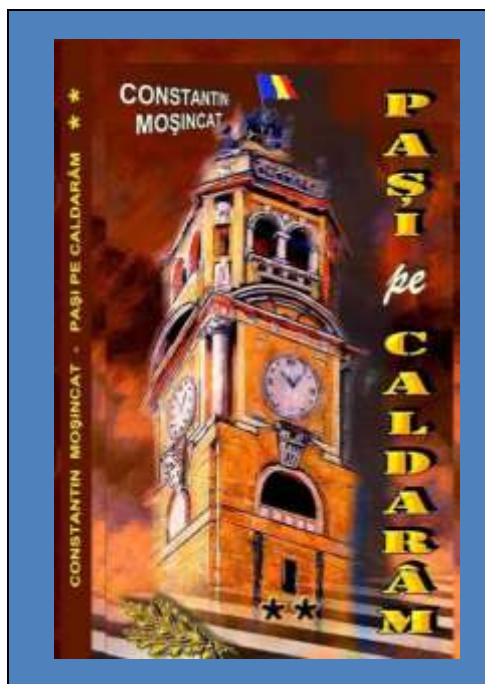
AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

POSTFAȚĂ LA CARTEA „Pași pe caldarâm”

Conf. univ. dr. Aurel V. David

Lucrarea de față, denumită sfios și tainic „*Pași pe caldarâm. Românii sub coroana habsburgică (1692-1918)*” este expresia strădaniilor înșiruite pe mai mulți ani fructuoși, de către rigurosul cercetător istoric, Constantin Moșincat. Apariția acesteia constituie un eveniment editorial de mare însemnătate penru istoriografia românească actuală.

Autorul reprezintă exemplul tipic de român a cărui viață a fost pusă în serviciul țării sale. Scrierile sale încorporează multe idei cu valoare de axiomă, readuc și conservă în memoria socială evenimente și fapte de un dramatism fără seamăn din istoria neamului românesc.

Constantin Moșincat a încercat și a reușit prin scrierea acestei cărți să pună o piatră șlefuită, cu un anumit mesaj de suflet la rădăcina viguroasă a cunoașterii bucuriilor, dar și suferințelor neamului românesc. Este o carte binevenită în peisajul publicistic românesc, așteptată cu interes de către românul nativ, conștient că aparține unui neam străvechi, obligat de soartă să stea de veghe la hotarele vetrei de-a lungul anilor. Pe cale de consecință, cartea redă, fără ură și părtinire,

un crâmpei fierbinte, aproape incandescent, dintr-un destin cu multe lumini, dar și cu multe umbre, care urcă și coboară între Cer și Pământ, precum Coloana fără de sfârșit dăltuită în marmură de unicul Constantin Brâncuși.

Cartea constituie o interesantă încercare, a unui om ce-a fost, ca militar, o viață în slujba țării, de a argumenta cu mintea și cu pana de scris, injustețea și neomenia preocupării cu rost îndoielnic, a unor indivizi sau grupuri de indivizi clădite pe interes propriu și false valori umane, de a-i obliga pe unii semeni de-ai lor să umble *desculți pe caldarâm fierbinte*. Această expresie vine să întregească imaginea unui neam băștinaș, vechi de când e lumea, intrat, prin războaie, lovituri de stat sau revoluții inventate, sub dominația unor construcții politico-statale, de forma imperiilor, regatelor, guvernoratelor și feudelor.

Această scriere cu multă osteneală din partea autorului este o pledoarie riguroasă pentru recuperarea identității noastre naționale și puterii de ripostă la reinventatului imperiu zidit prin persuasiune în centrul Europei. Autorul este convins că numai capacitatea fiecăruia dintre noi de a-și asuma istoria, cu luminile și umbrele sale, constituie pentru neamul românesc fundația maturității sale etnospirituale.

Pentru alcătuirea cărții, autorul a folosit cercetările și studiile rezultate din monitorizarea, în timp și cu rigoare, din surse deschise, a stării de drept și de fapt a națiunii române și a statului român în actualul context geopolitic, cărora le-a alăturat analize științifice asupra cauzelor, modalităților de manifestare și consecințelor agresiunilor actuale asupra valorilor, intereselor și nevoilor acestora.

Pe acest fundament, autorul a structurat cartea pe capitole și subcapitole, într-o succesiune logică, ce încorporează mesaje bine direcționate și țintite, pline de învățăminte, mai ales pentru tânăra generație.

Cartea este structurată în 5 părți descriptive, aparent care n-au decât o firavă legătură între ele. În fapt, acestea decurg din aceeași mare idee de unitate națională, exprimată prin deviza „*să nu uit că sunt român*”. Cartea se deschide cu o interesantă și plină de semnificații punere în temă, semnată de prof. Ion Mărdărescu, cu titlul „*Santinela din Cetatea Cavalerilor*”, odată cu îndemnul autorului de a ne împărtăși „*din acel patriotism sfânt, care să depășească linia manifestă a ideologiilor stânenitoare și nefaste Țării*”.

Partea I-a, intitulată *Sub coroana habsburgică (1815 - 1918)*, prezintă într-un stil accesibil pentru toate vârstele, starea românilor, cu referire expresă la iobagii români din Ardeal, umblând cu jalba între împărații Iosif al -II-lea, Francisc Iosif și Cancelaria aulică din Viena.

Din noianul de idei utile pentru ținare de minte, se evidențiază cea referitoare la raporturile românilor cu Casa de Austria, pe vremea Imperiului austriac, apoi a Austro-Ungariei, pentru a înțelege, a lua în

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

seamă și a explica atitudinea de astăzi a Austriei față de Români și de România. Atunci, românii nu erau pentru Casa de Austria decât „mână ieftină de lucru”, precum și cătane duse cu arcanul la oaste, pentru a servi drept carne de tun pentru „bunul împorat”, care-i amăgea că le va acorda drepturile cuvenite, dar îi plimba cu jalba.

Deosebit de interesant este modul în care autorul a explicat rolul bisericii în redeșteptarea națiunii române, în menținerea identității naționale, și apărarea zestrei etnospirituale a neamului. Pe bună dreptate, autorul consideră biserica printre cei mai de seamă și mai demni veghetori ai Națiunii! Fiind militar o viață de om autorul consideră „oastea de țară” (armata română) apărătoarea hotarelor țării, nu „armata din România.”

Dintre simbolurile neamului, autorul a readus în memoria socială chipul lui Avram Iancu, „Craiul Moților”/„Craiul munților”, pe care îndreptățit îl consideră „un nume ca un steag”, păstrat în biserici, opere literare și de artă, în zona munților Apuseni.

Partea II-a, intitulată *Unirea românilor - chestiune europeană*, autorul readuce în atenția celor care contestă și astăzi dreptul românilor de a avea un stat unitar, suveran și independent, împrejurările istorice și geopolitice în care a fost fondat statul român modern.

Un accent deosebit a pus autorul pe prezentarea susținerii unirii Principatelor de către Napoleon al III-lea. Acesta a făcut din problema Unirii Principatelor un obiectiv al politicii sale antihabsburgice, o „chestiune de onoare”. Mai mult, a acordat sprijin militar consistent lui Cuza Vodă, îndemnându-l să strângă oaste la Dunăre și să proclame independența tânărului stat.

Cu satisfacție de român nativ, autorul a consemnat cu mândrie faptul că Românii au ajuns din - asupriți -, în fruntea luptei europene pentru neatârnavare. Însă, pentru Generația tânără, dezorientată, a transmis un mesaj, care sună astfel: „Ar fi naivitate să credem că războiul românilor pentru neatârnavarea lor s-a dus doar în anul de grație 1918”.

Cu atenție s-a aplecat și asupra implicării României în conflictele militare din Balcani, de la începutul secolului al XX. Exemplul ales a fost al doilea război balcanic, din anul 1913, când România și-a mobilizat armata, într-un timp record și într-un entuziasm aparte la chemarea de goarnă și la strigătul „La arme”, pe temelia căruia s-a realizat „Avântul Țării”.

Partea a III-a, intitulată *Bihorul și unirea*, în care relevă rolul jucat de românii bihoreni în lupta pentru realizarea statului național unitar român („România Mare”); abordează subiecte precum: Oradea - cheia Ardealului; C.N. la Oradea și în Bihor; „uspătoi” cu tricolor la Alba Iulia; serviciul divin, Întrunirea Marelui Sfat; Regele românesc.

Dintre acestea, cu relevanță în planul împlinirii destinului neamului românesc, este *Oradea - cheia Ardealului*, întrucât Oradea și ținutul înconjurător au constituit vreme de secole bariera românismului, la Oradea a fost elaborată de către mari patrioți români, în anul 1918, „*Declarația de independență a națiunii române*”, la Oradea a fost cantonată în „*vremea cealaltă*” cea mai mare garnizoană militară a armatei române. Prin garnizoana Oradea au trecut mulți ofițeri, maiștri militari și subofițeri care au ocupat ulterior funcții și grade înalte în „armata română”, iar după pensionare s-au integrat cu folos de obște în viața cetății.

Partea a IV-a - intitulată *Dincolo de demarcație* - scoate în relief, pentru ținere de minte, situația românilor ardeleni în anii de grație 1918-1919, implicați în făurirea României Mari. Pentru o bună înțelegere autorul a scos „la raport” lumini încărcate cu povești, precum *Credința în libertate*; *Autodeterminarea*; *Declarația de Independență Philadelphia*; dar și umbre ale faptelor de atunci, precum *Reacția trușă a grofilor unguri*; *Dincolo de linia de demarcație*; *Linia de demarcație*; *Fondul jertfelor liniei de demarcație și Victimele atrocităților*.

Dintre aceste lumini și umbre ale trecutului, autorul a extras *Credința în libertate*, trăsătură definitorie pentru întregul neam românesc, lipsit de libertate multe secole. Readucerea în memoria socială a acestei devize este o datorie pentru generația septuagenară, dar și pildă de credință de neam pentru generația tânără.

Inspirată este adăugarea la cunoașterea stării românilor din Ardeal a *reacției grofilor unguri* față de drepturilor economice și politice pe care le pierduseră din întunecatului ev mediu, prin forța brachială și persuasiune. Asprimea pedepselor aplicate românilor atunci când nu mai suportau jugul și se răsculau,

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

precum și martiriul la care erau supuși trebuie mereu amintită generației tinere. De aceea autorul pronunță cu venerație numele buchet al lui Horia, Cloșca și Crișan, eroi martiri ai neamului, pe care poporul de rând i-a trecut în rândul sfinților.

Autorul a sesizat și consemnat cu rigoare atenția pe care decenii de-a rândul inteligențele românești au stat, multă vreme cu ochii pe Ardeal. Valoarea Ardealului în cadrul statului român a fost sintetizată în chip magistral de Nicolae Titulescu, într-un discurs rostit la Ploiești, intitulat „Inima României”: „România nu poate fi întreagă fără Ardeal...Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața...Ardealul nu e numai inima României politice, priviți harta: Ardealul e inima României geografice”.

De cea mai mare însemnătate pentru destinul națiunii române este *Declarația de Independență* (Philadelphia), inserată în carte la loc de cinste, prin care autorul a dorit să confirme pentru cei ostili unității naționale că făurirea stautului național unitar român n-a fost un dat al Marilor Puteri, ci rezultatul unui proces istoric, de generații, care a necesitat tărie în trupuri, inteligență în creier și sansă în destinul adesea potrivnic. Acest document, care a definit dreptul la autodeterminare al popoarelor poate fi atârnat pe clădirile instituțiilor publice, pentru a servi ca avocat „din oficiu” la apărarea cauzei naționale românești în caz de mare nevoie.

Pline de învățăminte și de civism nemărturisit sunt informațiile oferite cititorului referitor la acea mirifică linie de demarcație, trasă de reprezentanții Puterilor Aliate în toamna/iarna anului 1918 - primăvara anului 1919, în contextul în care trupele armatei române alungau bandele bolșevice ungurești din Transilvania.

Vitejia și jertfa ostașului român, oprit de mai multe ori în înaintarea sa vijelioasă, n-a putut fi umbrită de cei care nu voiau cu tot dinadinsul să părăsească Transilvania și să se întoarcă de unde au venit. Aceștia doreau să încetinească avansarea armatei române, gândind că Puterile Aliate, aflate în mare dezbatere la Paris, le vor fi favorabile și vor păstra Ungaria întreagă. În retragerea lor precipitată, bandele de bolșevici unguri s-au dat la atrocități la adresa populației civile (bătăi, omoruri, violări de femei, incendieri de gospodării), pe care ne este groază să le mai pomem în această scriere. De aceea, aducerea la lumină a glasului și chipului generalului francez, Henri Mathias Berthelot – un om a cărei contribuție la făurirea României Mari este de necontestat -, ușurează sarcina de a argumenta dreptatea istorică privind făurirea României Mari.

Partea a V-a - intitulată *1919 – Ofensiva de primăvară*, prezintă în oglindă considerații cu privire la ofensiva Armatei Române din aprilie 1919. Acest demers este sprijinit pe câteva documente de arhivă, precum și studii specializate, precum: *Atitudinea autorităților și a populației civile ungare față de Armata Română de ocupație august-noiembrie 1919; Terorizarea populației din Bihor de către soldații unguri bolșevici; Grațiere regală în contul bunelor relații cu ungurii; Însemnări uitate; Basarabia între agresiune și libertate; Preotul Ioan Moța, gazetar și luptător.*

Despre războiul României cu Ungaria Sovietică din anii 1918-19 s-a scris puțin în perioada interbelică, pentru a nu lăuda România că a împiedicat extinderea bolșevismului în Europa Centrală și de Vest; în timpul republicii populare și socialiste (în timpul „*răzvoifului rece*”) nu s-a abordat decât în surdină, de către cei îndrituiți să știe, dar să țină pentru ei, pentru a nu altera relațiile de amicitie și bunăvecinătate cu Ungaria; după evenimentele din decembrie 1989, o pleiadă de negustori de vorbe s-au repezit pe „*subiect*”, împiedicându-i pe istoricii autentici să prezinte evenimentele pe bază de documente, deci în cunoștință de cauză.

Din multe idei, fără să eludez informațiile referitoare la *Terorizarea populației din Bihor de către soldații unguri bolșevici*, m-am oprit asupra studiului numit „*Basarabia între agresiune și libertate*”, în care autorul înfățișează suferințele românior moldoveni de peste Prut, angrenați astăzi într-o luptă, cu multe riscuri de emancipare națională și de revenire la România (la patria mamă).

De aceea, autorul nu s-a ferit să se alăture românilor nativi care, aproape în condiții de clandestinitate scriu pe ziduri înalte, pe poduri peste calea ferată ori peste râuri sau în alte locuri strategice lozinca: „*Basarabia e România!*” pe care cozile de topor o privesc doar cu coada ochiului.

În sprijinul afirmațiilor cuprinse în cele 5 părți ale cărții, autorul a adunat și folosit cu pricepere o serie de surse documentare credibile, iar ca stâlp de rezistență a ales **povestea cazematei** construită din

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

beton armat, aflată și astăzi „pe loc repaus” în hotarul comunei Nojorid, din apropiere de Oradea. Aceasta a rămas mărturie a unor vremuri apuse, când oastea de țară stătea de veghe „cu pieptul la hotară”. Despre nașterea, evoluția și soarta acestei cazemate stinghere, care făcuse parte din linia de fortificații construite în perioada regelui Carol al II-lea, pentru a respinge agresiunea din vest asupra hotarelor țării, Col. (rtg.) Constantin Moșincat a scris, nu cu mulți ani în urmă, prima lucrare a istoriografiei românești, dedicată cazematei, care fixează locul românilor în istorie.

Cartea ***Pași pe caldarâm***, se adresează tuturor celor interesați de cunoașterea riguroasă a istoriei neamului românesc, dar mai ales tinerei generații, aflată într-o derivă generată de presiunea fără precedent a unor forțe ostile, interesate să eludeze sau să mistifice adevărul istoric și să confecționeze pentru români identități străine de spiritul vetrei, neamului și credinței. Cu rigoarea-i cunoscută, autorul aduce argumente pertinente potrivit cărora astăzi România este prinsă din nou în *spirală perpetuă a conspirațiilor*, care pun sub semnul întrebării atributele existenței naționale.

Citind această carte, am înțeles că autorul a scris-o pentru slujirea cauzei naționale prin adevăr științific și pentru a constitui o ***filipică*** împotriva celor care au tăiat din manualele școlare rădăcinile istoriei reale ale națiunii române, dar și momemtele istorice cu care neamul românesc se fălește.

Autorul avertizează că o stafie bântuie astăzi România: *stafia globalismului deșănțat și a trădării naționale*, aducând argumente în acest sens, dar, în același timp își exprimă regretul că *nimeni nu se unește într-o „sfântă hăituială” împotriva cozilor de topor*. Astăzi, când unii vor să reînvie himera austro-ungară, scoțând la vedere și la defilare coroana cu vulturul care simboliza imaginea unui imperiu format „din petice”, studiul unei asemenea cărți este o datorie morală pentru fiecare român conștient de sine. Slovele și cuvintele acesteia, bine clădite și drămuite, oferă repere necesare cunoașterii trecutului hidos al acestui imperiu, precum și elemente de apărare a tinerei generații în fața ascunsei agresiuni la adresa identității, vetrei și spiritualității neamului.

În fața unei asemenea agresiuni, luăm ca povață cuvintele marelui istoric, **Nicolae Iorga**, care spunea că „*Dacă vitregia soartei va face să ne pierdem vreodată istoria și credința, vom dispărea ca neam*”.